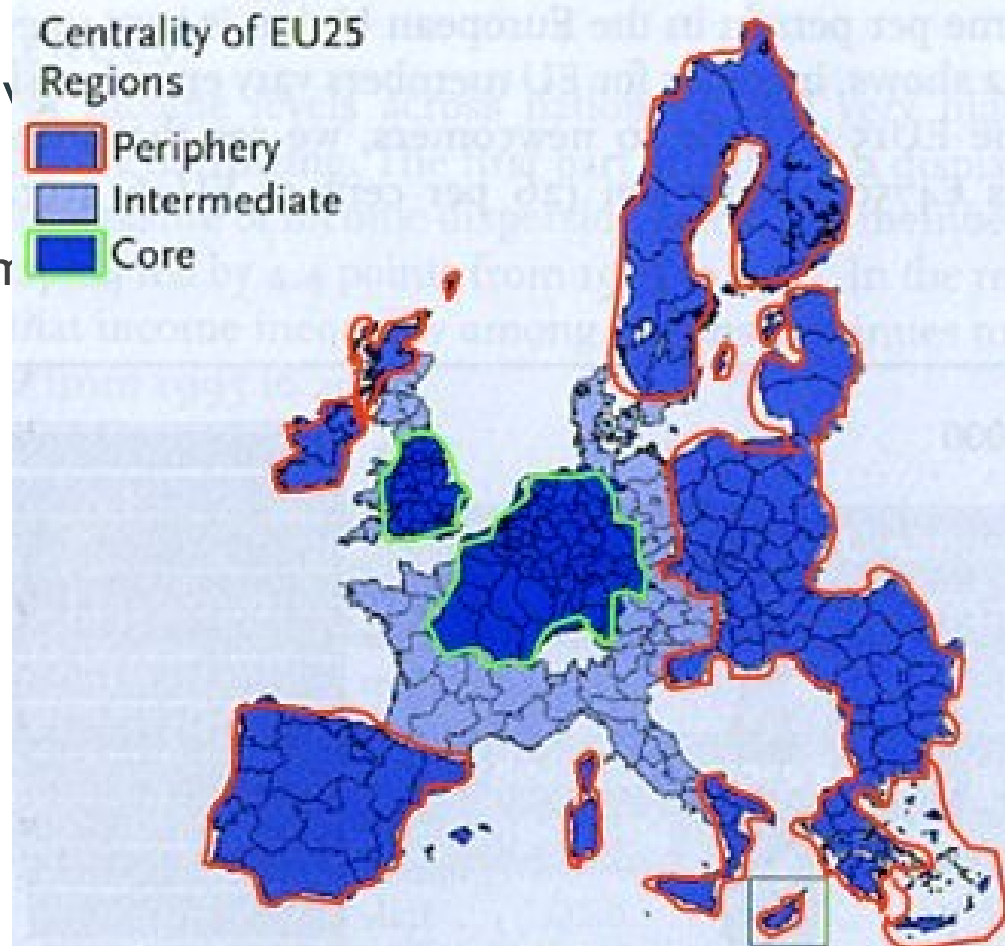

6. Regionální politika a dopravní politika

Ekonomická aktivita

- ▶ geograficky centralizovaná území
- ▶ rozčlenění dle ekonomické aktivity
 - ▶ nejaktivnější centrum
 - ▶ nejméně aktivní periférie
 - ▶ centrum a periférie odděleny několika oblastmi
- ▶ Česká republika
 - ▶ západ - mezi-oblast
 - ▶ zbytek - periférie

Charakteristika center, středů a periférií

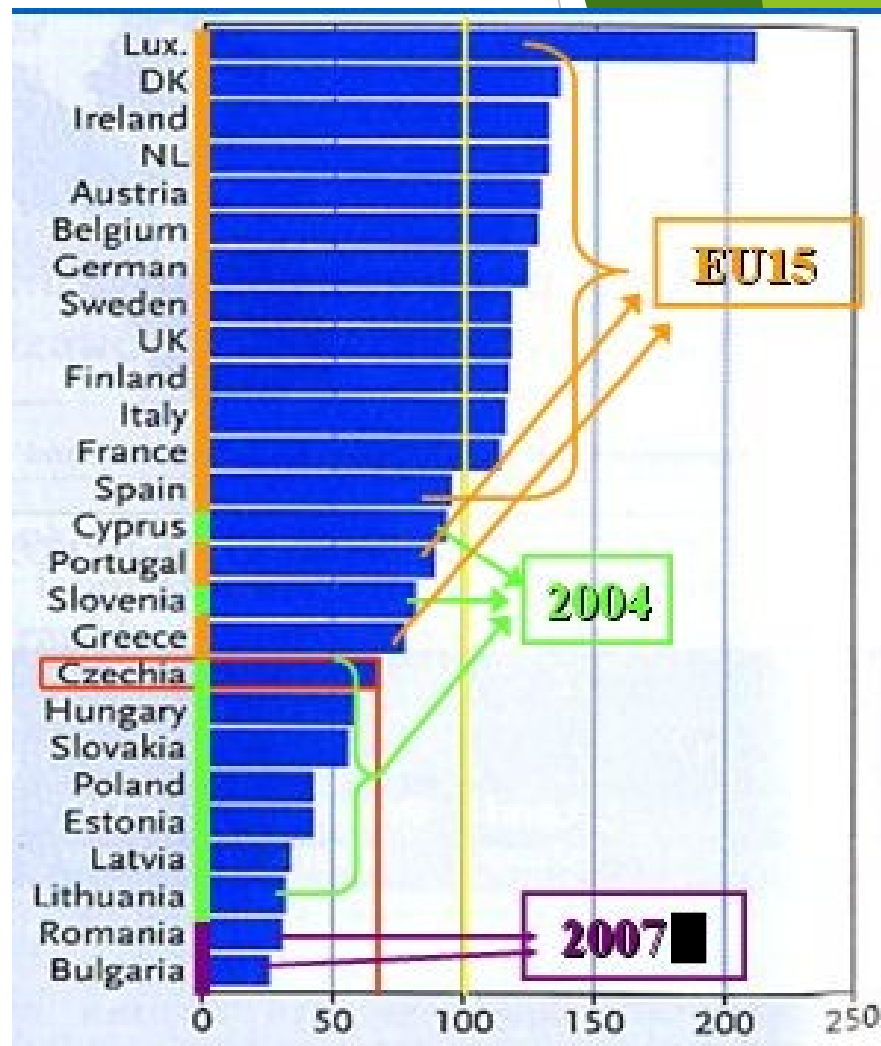
Regions	Land share	Population share	GDP share	Unemployment rate (EU27 = 100)	Youth unemployment rate (EU27 = 100)	Share of population with income above EU27 average
Core	14.0	33.2	47.2	74.0	60.5	88.8
Intermediate	21.1	25.5	31.7	101.0	95.3	70.3
Peripheral	64.9	41.3	21.1	120.8	134.2	18.1

NOTE: EU27 includes the EU15 and the 10 nations that will join in 2004, plus Bulgaria and Romania. Regions are defined at the NUTS2 level of aggregation; see http://europa.eu.int/comm/regional_policy/ for definitions.

SOURCE: 'Second Report on Economic and Social Cohesion', European Commission (2001).

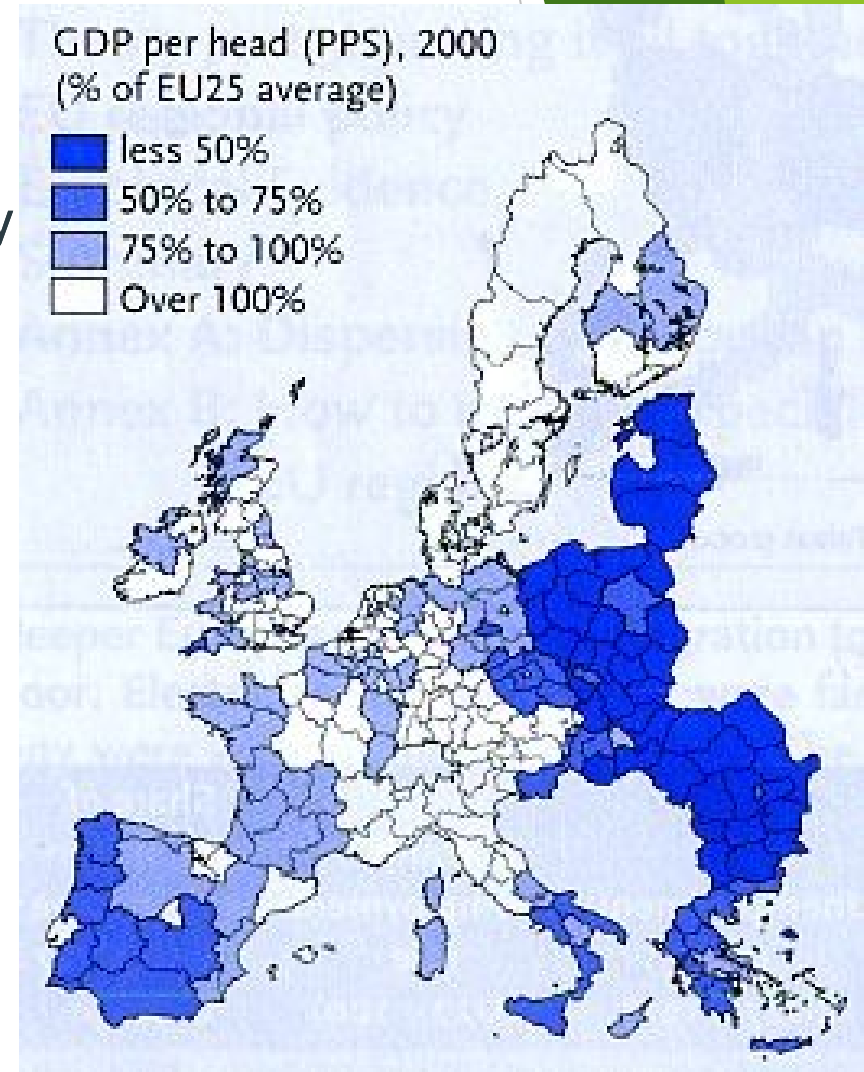
Rozdělení příjmů na osobu dle států

- ▶ Bulharsko
 - ▶ 470 EUR / osobu
 - ▶ 26% průměru EU26
 - (bez Malty, včetně Rumunska, Bulharska)
- ▶ Lucembursko
 - ▶ 38 800 EUR / osobu
 - ▶ 212%
- ▶ Česko
 - ▶ mezi 60%-70% průměru EU26

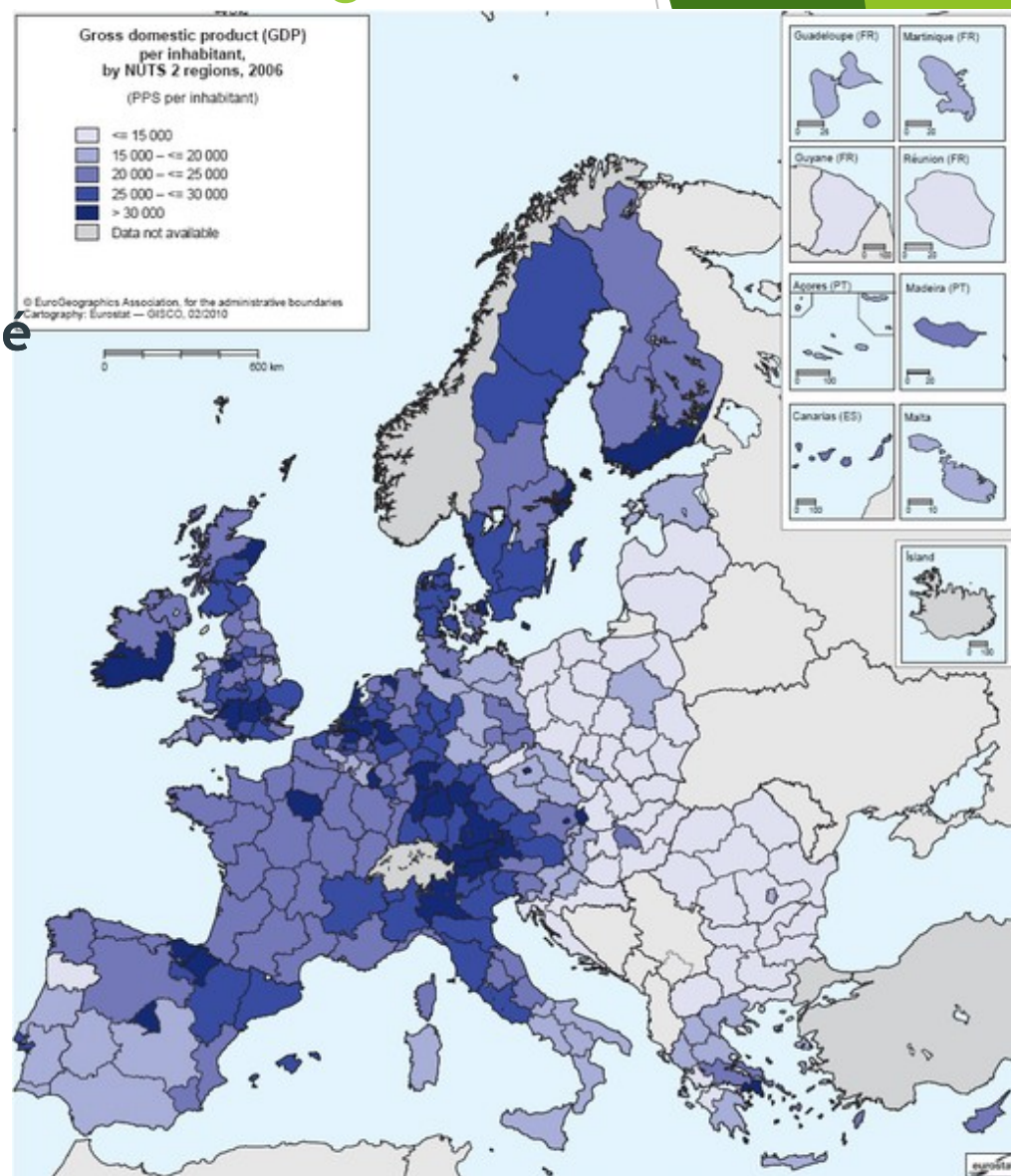
Rozdělení příjmů na osobu dle regionů

- ▶ geograficky nerovnoměrné
- ▶ v rámci jednoho státu výrazné rozdíly
 - ▶ Spojené Království
 - ▶ Španělsko
 - ▶ Itálie
- ▶ Česká republika
 - ▶ Praha: nad 100%
 - ▶ část Moravy: do 50%
 - ▶ zbytek: 75 - 100%

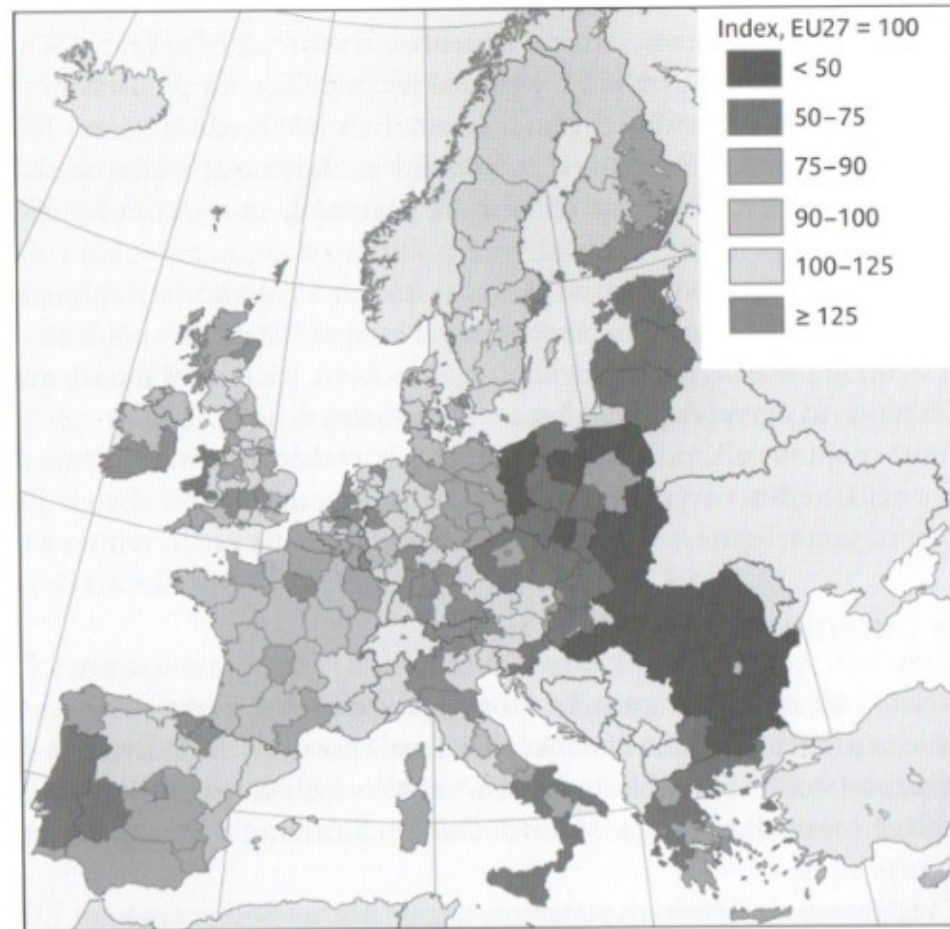
Rozdělení příjmů na osobu dle regionů

- geograficky nerovnoměrné
- v rámci jednoho státu výrazné rozdíly
 - Spojené Království
 - Španělsko
 - Itálie
- Česká republika
 - Praha: nad 100%
 - část Moravy: do 50%
 - zbytek: 75 - 100%

Rozdělení příjmů na osobu dle regionů

- geograficky nerovnoměrné
- v rámci jednoho státu výrazné rozdíly
 - Spojené Království
 - Španělsko
 - Itálie
- Česká republika
 - Praha: nad 100%
 - část Moravy: do 50%
 - zbytek: 75 - 100%

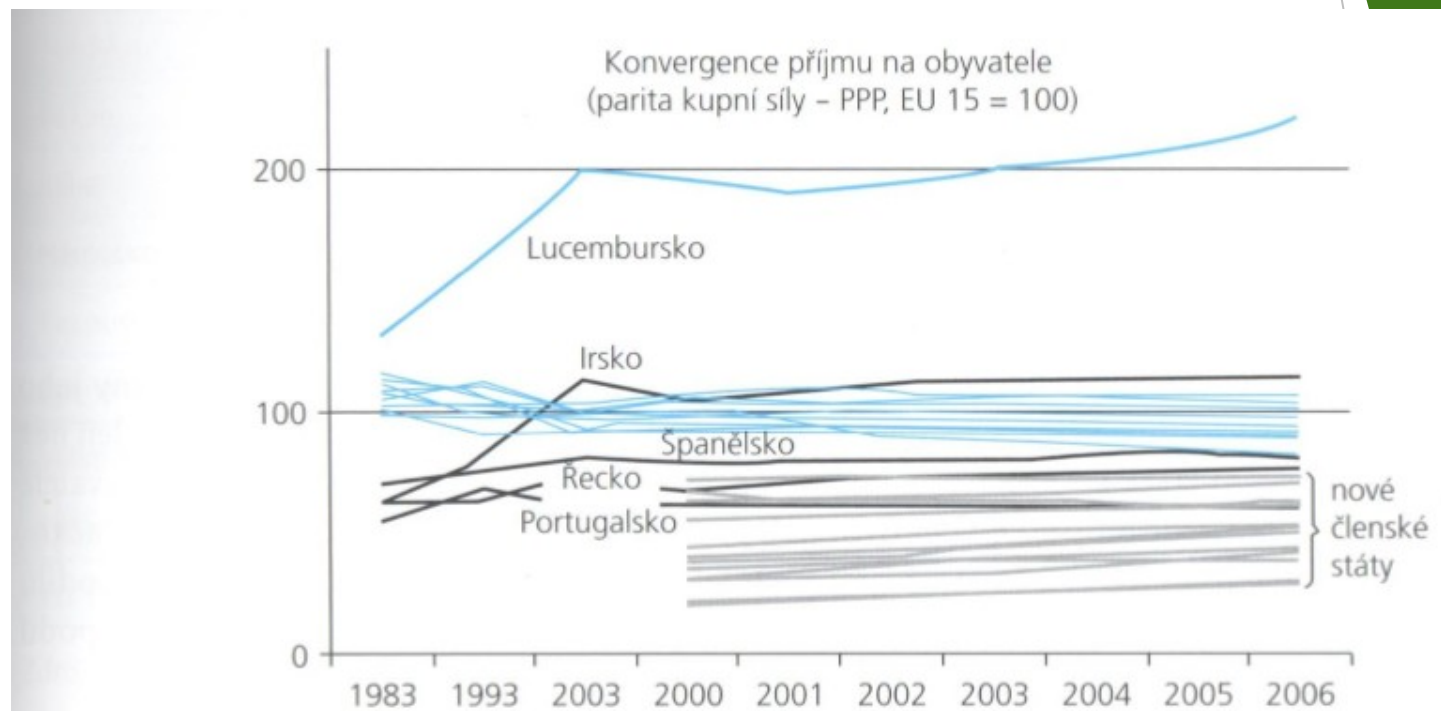
Obr. 10.2 Příjmová nerovnost v EU, 2007 (regionální HDP na obyvatele v paritě kupní síly)
Zdroj: Evropská unie, 1995-2012

Evoluce – ↓ rozdílů mezi státy

- ▶ ve všech sledovaných obdobích došlo k příjmové konvergenci členských států

Change in standard deviation across EU nations			
	1983–93	1990–94	1995–2000
EU15	↓ -4.4	↓ -2.7	↓ -1.1

Evolution – ↓ rozdílů mezi státy

Obr. 10.4 Příjmová konvergence původních členů EU, 1983–2006

Zdroj: Ročenka Eurostatu (různé ročníky) a První konvergenční zpráva

- ve všech sledovaných obdobích došlo k příjmové konvergenci členských států

Evolve – ↑ rozdílů mezi regiony

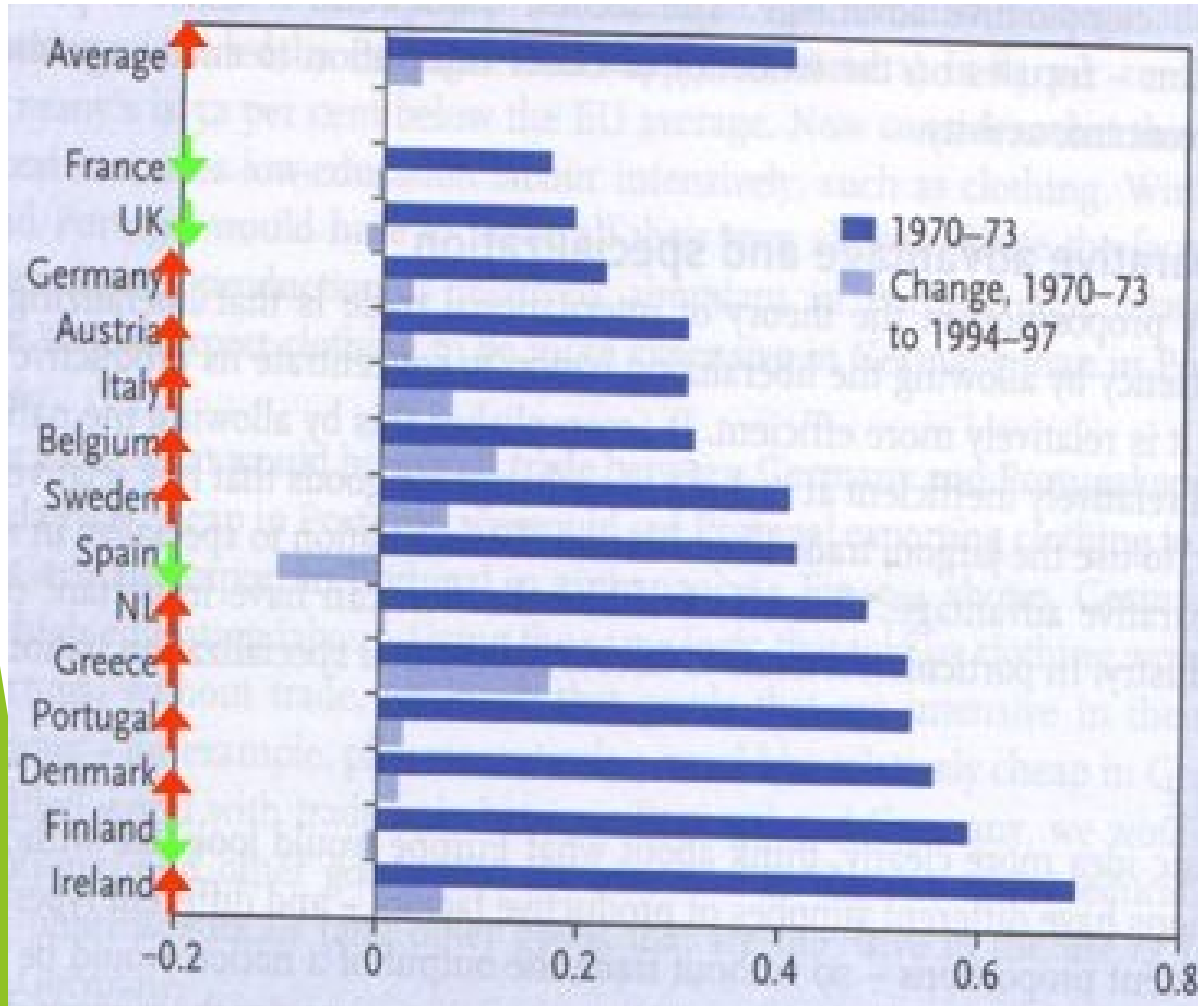
Change in standard deviation across regions in each nation			
	1983–93	1990–94	1995–2000
Belgium	2.6 ↑	0.8 ↑	↓ -1.4
Germany		9.5 ↑	0.6 ↑
excl. New Länder	3.8 ↑	1.6 ↑	2.0
Greece	1.0 ↑	1.5 ↑	↓ -0.8
Spain	2.6 ↑	1.0 ↑	1.3 ↑
France	0.9 ↑	1.9 ↑	0.1 ↑
Ireland		0.0 ↑	5.1 ↑
Italy	1.2 ↑	0.7 ↑	↓ -1.3
NL	↓ -15.9	0.2 ↑	2.0 ↑
Austria		0.6 ↑	↓ -1.5
Portugal	5.2 ↑	0.3 ↑	1.4 ↑
Finland		↓ -0.8	5.5 ↑
Sweden		0.2 ↑	8.9 ↑
UK	0.6 ↑	↓ -1.9	2.7 ↑

► rozdíly v regionech se prohlubovaly

Východní rozšíření - další nárůst regionálních rozdílů

- ▶ EU15 - 10% nejbohatších regionů disponovalo 180% průměru příjmů EU15
- ▶ EU25 - 10% nejbohatších regionů disponuje 340% průměru příjmů EU25
- ▶ EU28 - posílení rozdílů
- ▶ EU+Balkán+Orient ...

Evoluce - ↑ specializace států

► specializace států se prohloubila

Evoluce - ↑ specializace států

Tab. 10.1 Specializace evropských států, 1980–1997

	1980–1983 (%)	1988–1991 (%)	1994–1997 (%)
Irsko	62	66	78
Řecko	58	66	70
Finsko	51	53	59
Dánsko	55	59	59
Portugalsko	48	59	57
Nizozemsko	57	55	52
Švédsko	39	40	50
Belgie	35	38	45
Itálie	35	36	44
Německo	31	35	37
Rakousko	28	28	35
Španělsko	29	33	34
Velká Británie	19	22	21
Francie	19	21	20
EU 15 (vážený průměr)	30	33	35

Zdroj: Midelfart-Knarvik a Overman (2002)

► specializace států se prohloubila

Důsledky nárůstu specializace

- ▶ Irsko
 - ▶ nejvyšší nárůst specializace
 - ▶ největší konvergence - z ekonomicky podprůměrného státu ekonomicky nadprůměrný
 - ▶ Španělsko
 - ▶ pokles specializace
 - ▶ nikterak významný konvergenční posun
- ⇒ ↑ specializace vede ke konvergenci

Lokalizace ekonomické aktivity

- ▶ hlavní aspekty lokalizace ekonom. aktivity:
 1. specializace na mezinárodní úrovni
 - rozložení aktivit dle komparativních výhod
 2. aglomerace na národní úrovni
 - koncentrace aktivit dle aglomerujících a rozptylujících tlaků

Komparativní výhoda - schéma

uzavřená ekonomika

- ne-specializace
- alokační neefektivnost

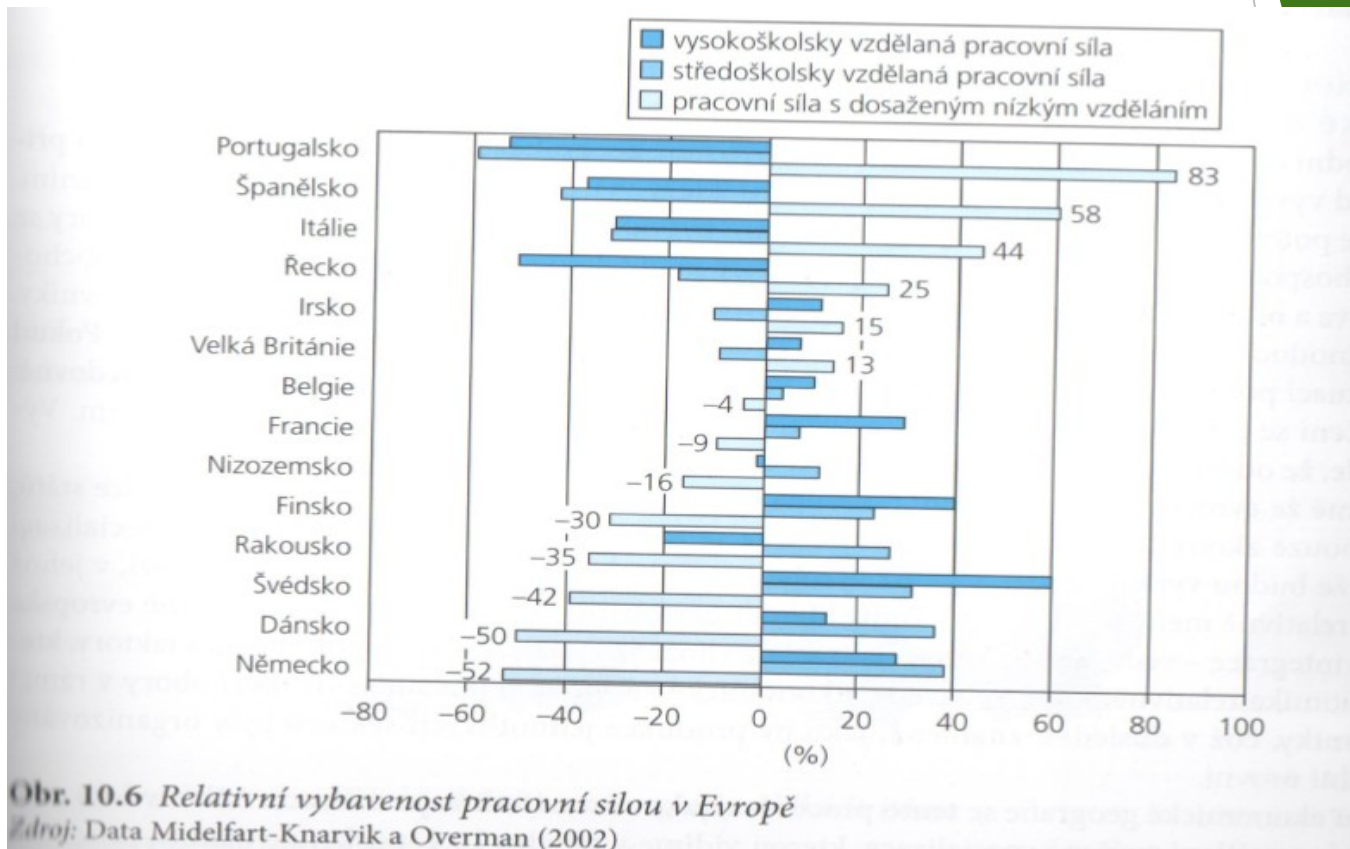
liberalizace mezinárodního obchodu

- ▶ specializace na relativně efektivnější výroby
- ▶ ↑alokační efektivnosti

↑národní specializace ⇒ ↑globálního výstupu

Rozložení komparativních výhod

- ▶ struktura L žádné země \neq průměru EU \Rightarrow každá země má komparativní výhodu

Vznik a prohlubování aglomerací

- ▶ pokud prostorová koncentrace vytváří tlaky na ještě hlubší koncentraci
- ▶ tlaky na hlubší koncentraci vytvářejí poptávkové vazby (demand linkages) a nákladové vazby (cost linkages)

Poptávková vazba - schéma

firmy požadují ↓dopravních nákladů

lokalizují se na velký trh

působí poptávková vazba

- firmy poptávají meziprodukty
- firmy poptávají L a ta zboží

velký trh se stává ještě větším

přísun dalších firem

Nákladová vazba - schéma

firmy požadují ↓ obchodních nákladů

lokalizují se na velký trh

působí nákladová vazba

- **firmy jsou dodavatelem jiných firem**

přísun dalších firem za novými firmami

velký trh se stává ještě větším

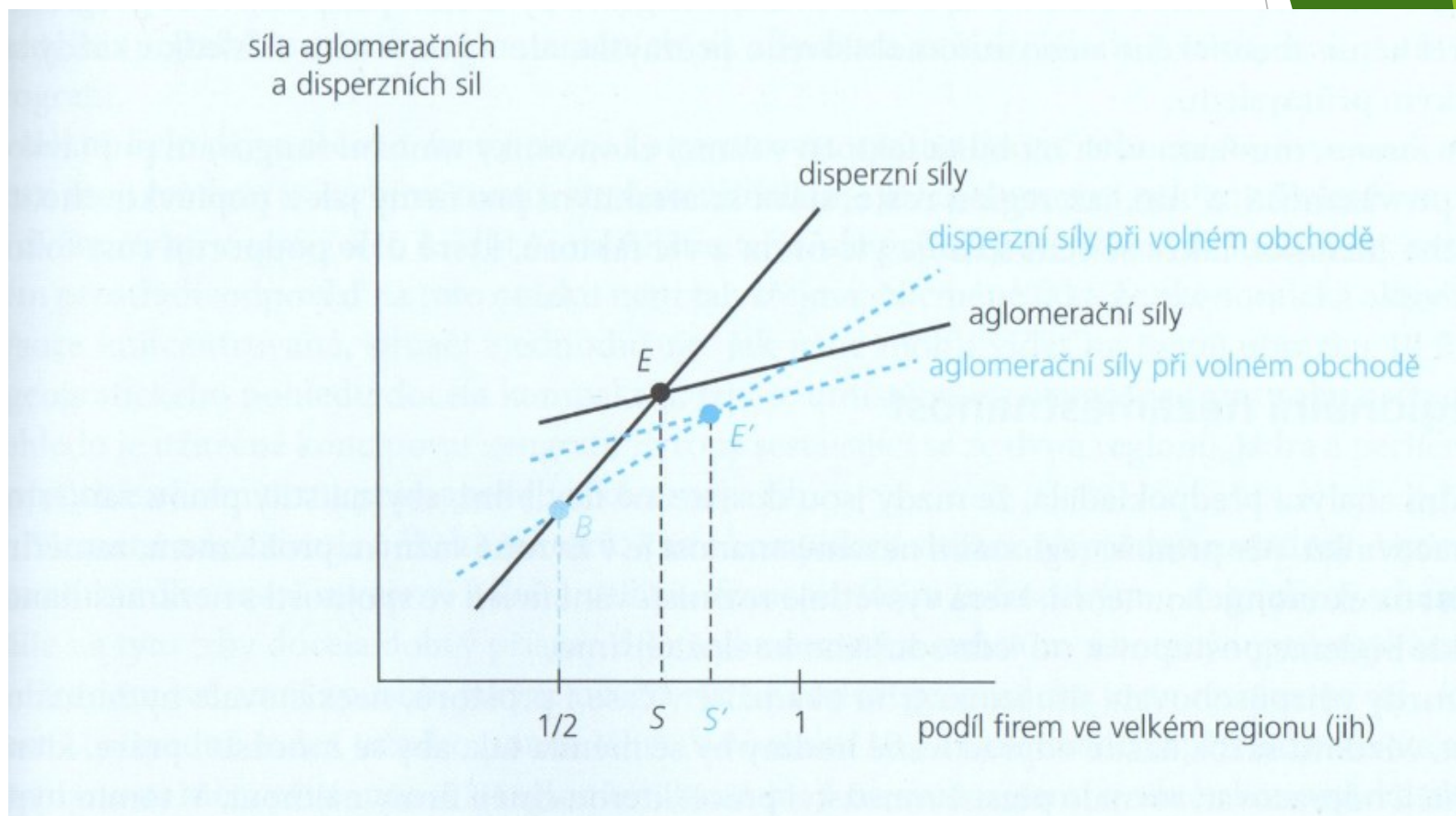
Síly působící proti aglomeracím

- ▶ ceny půdy
 - ▶ nižší mimo aglomerace
- ▶ náklady na nekvalifikovanou L
 - ▶ nižší mimo aglomerace
- ▶ lokálně konkurenční tlaky
 - ▶ konkurence menší mimo aglomerace

Výsledná lokalizace

- ▶ na geografickou determinaci ekonomické aktivity působí aglomerující tlaky
 - ▶ na geografickou determinaci ekonomické aktivity působí dis-aglomerující tlaky
- ⇒ rozdělení ekonomické aktivity není rovnoměrné, ale také není absolutní

Aglomerační a disperzní síly

Obr. 10.11 Zahrnutí kruhové kauzality

Celková x sektorová koncentrace

- ▶ integrace může vést k celkové i sektorové koncentraci
 - ▶ celková koncentrace
 - ▶ vede k polarizaci jednotlivých regionů
 - ▶ core regiony a periférie
 - ▶ sektorová koncentrace
 - ▶ vede k růstu specializace jednotlivých regionů
 - ▶ core a periferní výroby (aktivity)
- ⇒ ↑specializace nemusí způsobovat komparativní výhody, ale aglomerující síly

Koncentrace reálněji

- ▶ model předpokládá, že proti koncentraci působí pouze lokálně konkurenční tlaky
- ▶ v realitě více dis-aglomerujících prvků
 - ▶ změny cen VF (nižší v periferiích)
 - ▶ využívání imobilních zdrojů (ocelárny v blízkosti železné rudy)

⇒ v realitě bude docházet k menší koncentraci než předpokládá model

Důsledky evropské integrace

- ▶ hlubší evropská integrace vede ke konvergenci jednotlivých členských států
- ▶ hlubší evropská integrace vede k sektorové integraci
- ▶ hlubší evropská integrace vedle k prohloubení rozdílů mezi jednotlivými regiony v rámci jednoho státu

Konvergence států

- ▶ volný obchod umožňuje vyrábět na základě komparativních výhod \Rightarrow \uparrow bohatství pro všechny
- ▶ volná mobilita VF umožňuje přesuny technologií (FDI) \Rightarrow zaostalé státy dohánějí leadery

Sektorová specializace

- ▶ mobilita VF není dokonalá (málo mobilní L) \Rightarrow aglomerující tlaky (poptávkové a nákladové vazby) se mohou lépe uplatnit v rámci sektorů než v rámci států $\Rightarrow \uparrow$ sektorové specializace

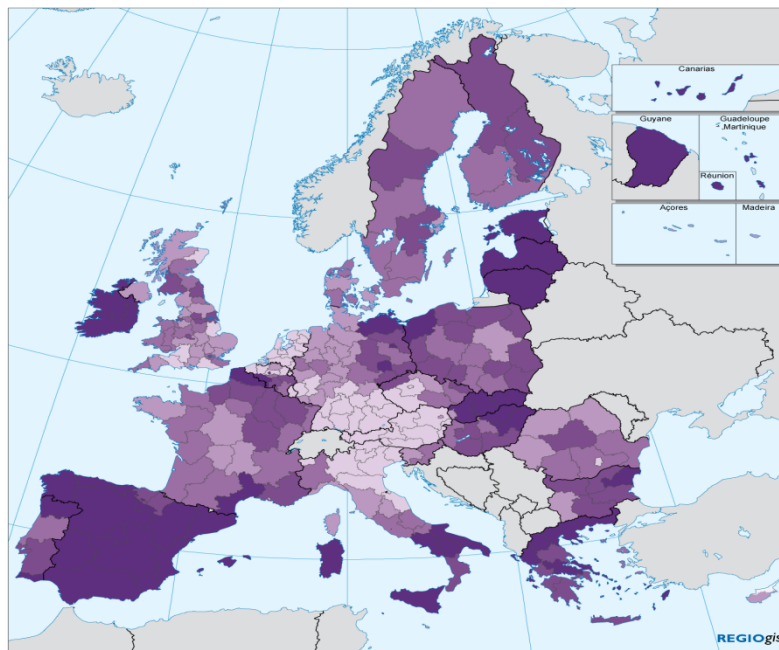
Prohlubování regionálních rozdílů

- ▶ mobilita VF mezi regiony v rámci jednoho státu je větší než mezi státy navzájem \Rightarrow aglomerující tlaky (poptávkové a nákladové vazby) působí významně mezi regiony \Rightarrow prohlubování regionálních rozdílů

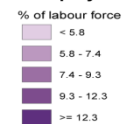
Regionální nezaměstnanost

- ▶ v Evropě regiony s vysokou a rostoucí mírou U a regiony s nízkou U
- ▶ prvotní příčinou U stát, odbory apod.
- ▶ druhotnou příčinou nestejná migrační rychlost firem a pracovníků (firmy opouštějí upadající region rychleji) a působící aglomerační tlaky

Regionální nezaměstnanost (2010) a změny 2007 až 2010

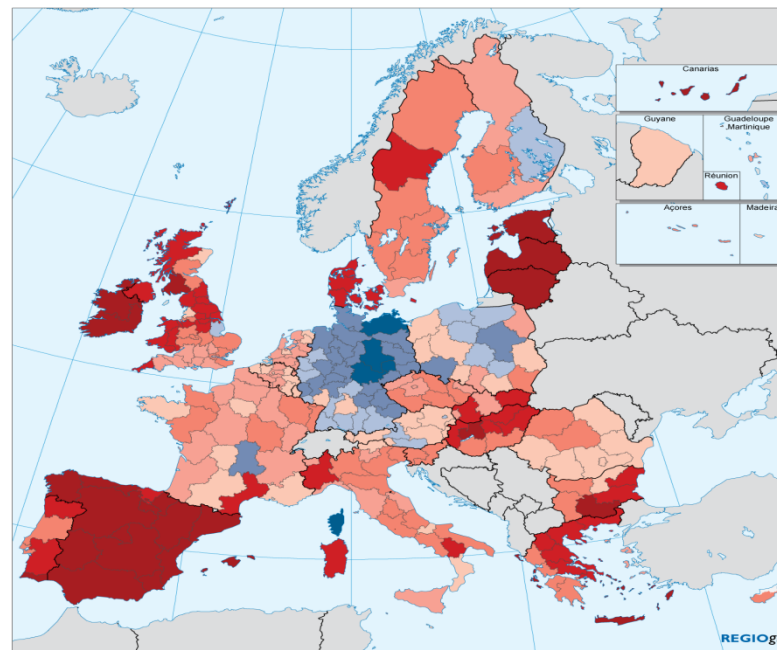
Unemployment rate, 2010

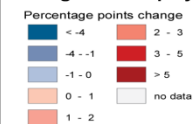
EU27 = 9.6
Source: Eurostat

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Change in unemployment rate, 2007-2010

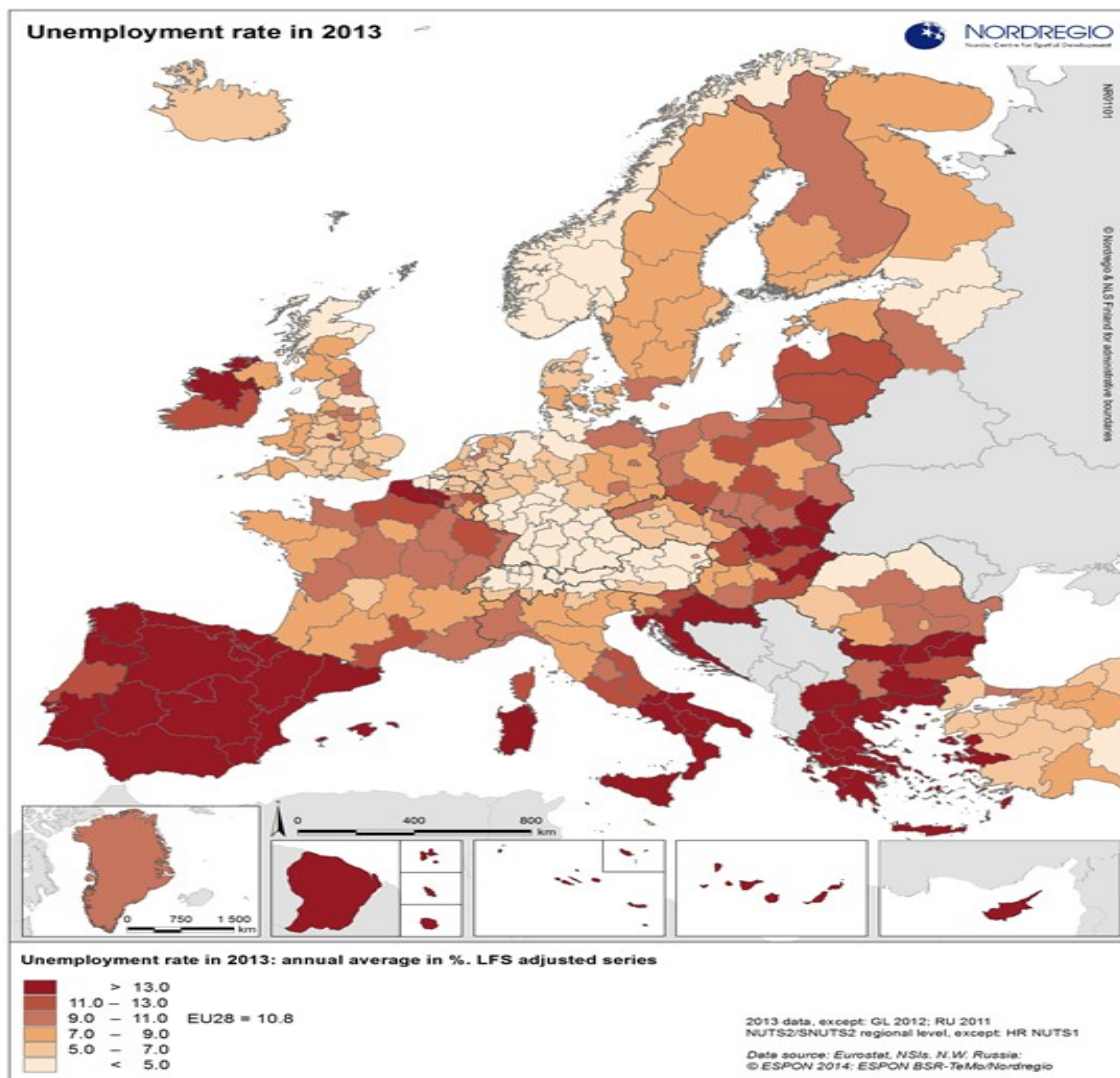
EU27 = 2.4
Source: Eurostat

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Zdroj: <http://ec.europa.eu/>

Regionální nezaměstnanost (2013)

Zdroj:

www.nordregio.se

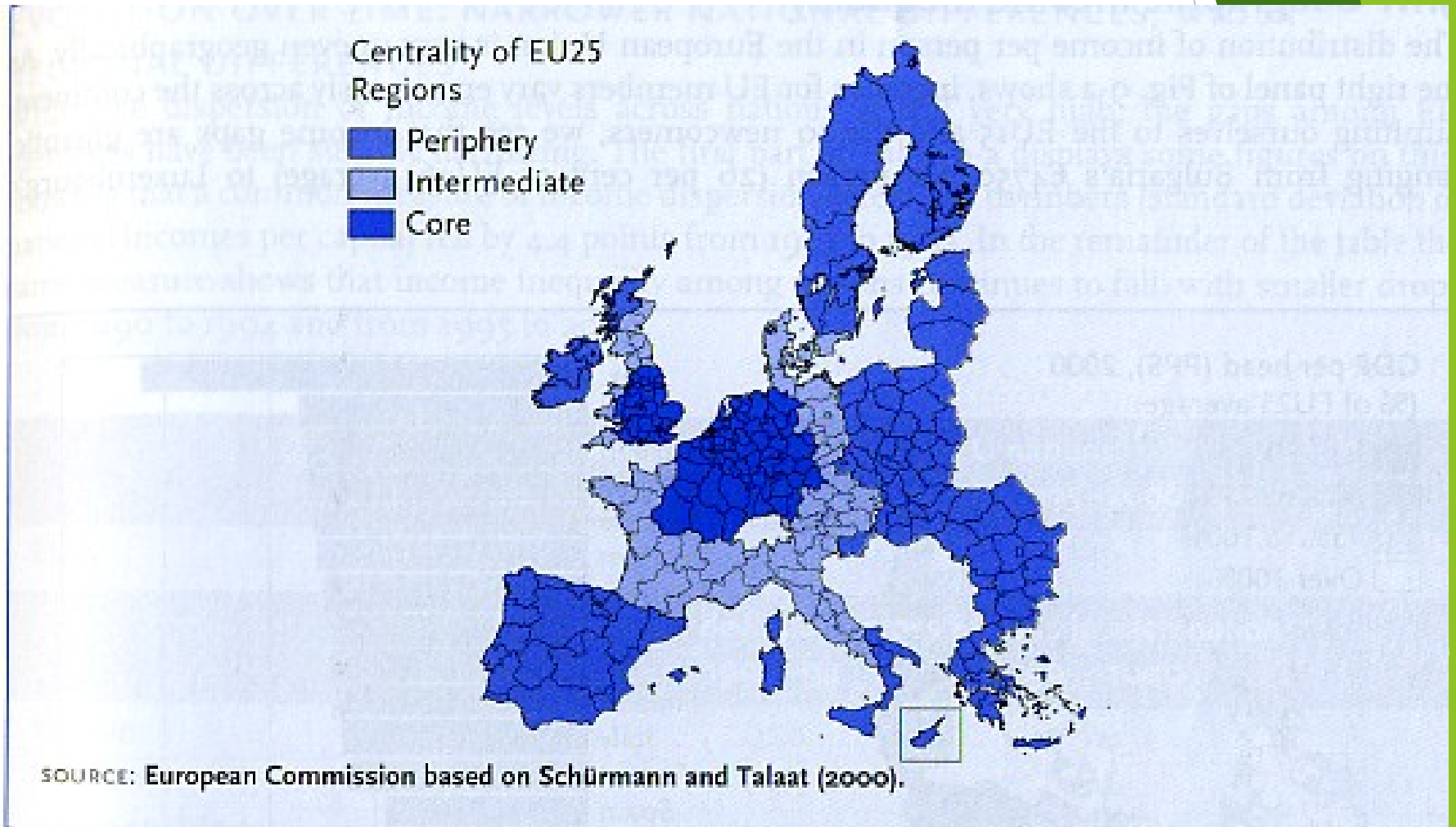
Regionální U - příklad

- ▶ východní Německo „NDR“ - nízká produktivita práce, státem vynucená stejná úroveň mezd jako v západním Německu „NSR“
 - ▶ firmy z NDR → NSR (za vyšší produktivitou) ⇒ ↑U v NDR ⇒ L z NDR → NSR (za prací) ⇒ ↑velikosti trhu v NSR ⇒ působení poptávkových a nákladových vazeb
- ⇒ zásah vlády vedl k prohloubení rozdílu mezi západním a východním Německem

Rozdělení regionů

- ▶ Kritérium - dopravní dostupnost dané oblasti (minimalizace dopravních nákladů)
- ▶ zvažuje se doba potřebná k překonání vzdálenosti z hlavního města regionu do hlavních měst ostatních regionů, doby se vyváží ekonomickou silou regionů
- ▶ 40% a více nad průměrem ⇒ core region
- ▶ 75% a více pod průměrem ⇒ periférie
- ▶ zbytek ⇒ středové oblasti

Rozdělení regionů

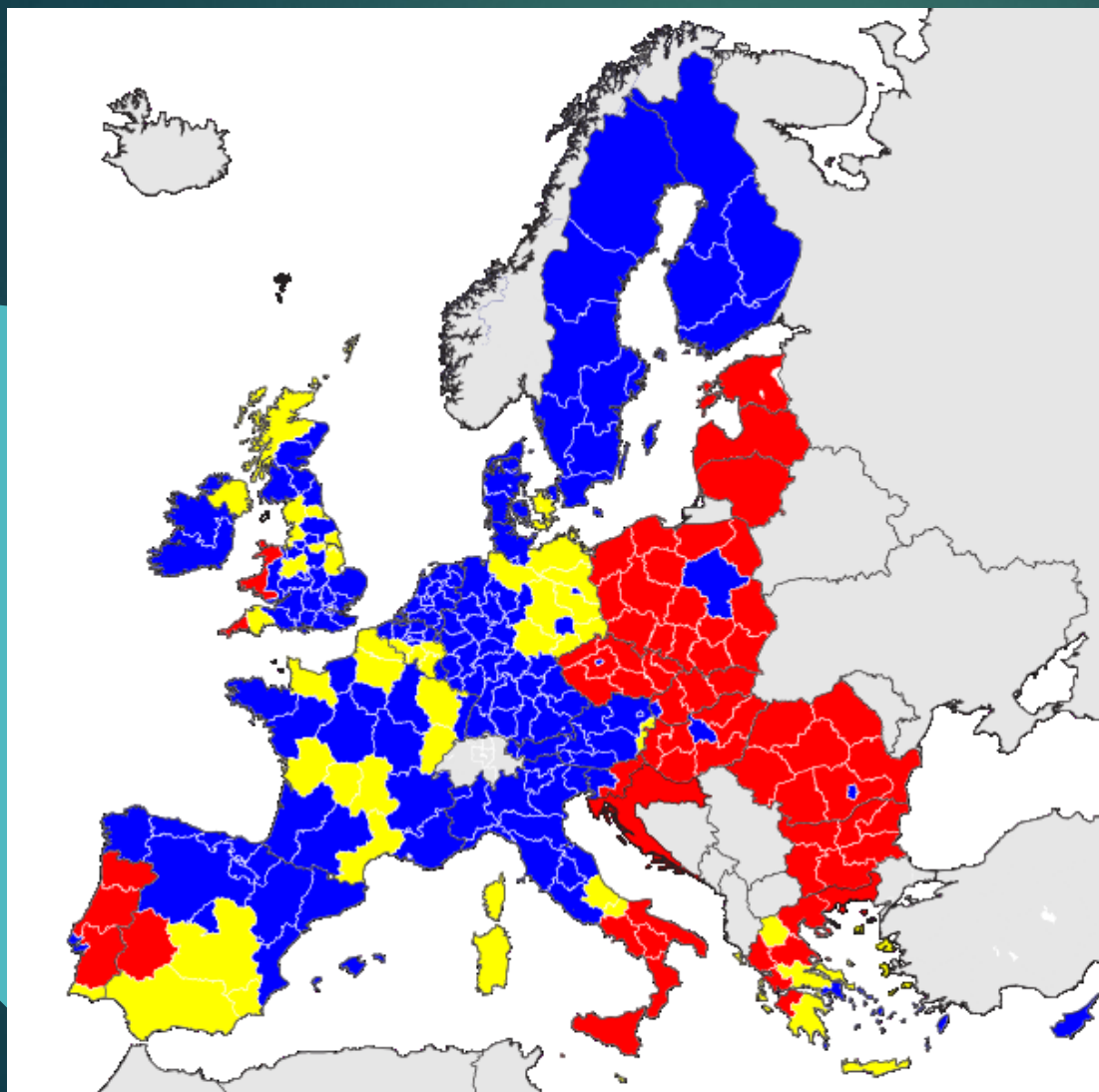
Regionální politika EU

= politika hospodářské a sociální soudržnosti

- ▶ zmírňování regionálních rozdílů jeden z hlavních cílů EU
- ▶ do 80. let v kompetenci národních států
- ▶ po přistoupení Irska a Španělska, Portugalska, Řecka samostatná rostoucí část rozpočtu

Regionální politika EU

38

Klasifikace regionů pro období 2014-2020:

- Méně rozvinuté regiony
- Transitní regiony
- Více rozvinuté regiony

Zdroj:

http://en.wikipedia.org/wiki/Regional_policy_of_the_European_Union#/media/File:European_regional_policy_2014.svg

Regionální politika EU

- ▶ Pro období **2014 - 2020**:
366,8 mld. € = 35,7 % rozpočtu EU
a 0,38 % celkového HDP EU
- ▶ Hlavní příjemci:
 - ▶ Polsko (67,3 miliardy eur)
 - ▶ Španělsko (35,2 miliardy eur)
 - ▶ Itálie (28,8 miliardy eur)
 - ▶ Česká republika (26,7 miliardy eur)
 - ▶ Německo (26,3 miliardy eur)
 - ▶ Maďarsko (25,3 miliardy eur)
 - ▶ Portugalsko (21,5 miliardy eur)
 - ▶ Řecko (20,4 miliardy eur)

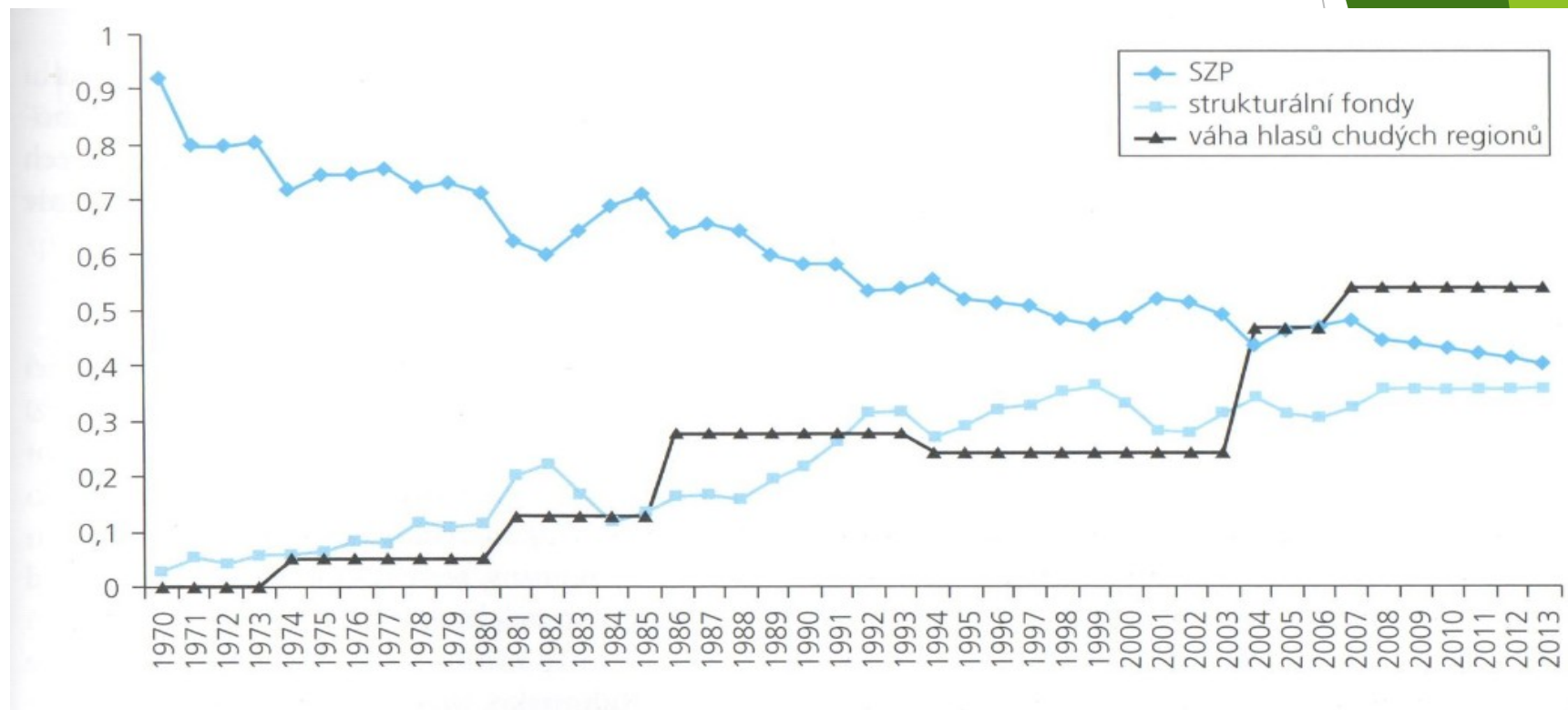
Finanční prostředky pro
regionální rozvoj

Inovace	24%
Doprava	22%
Lidské zdroje	22%
Životní prostředí	19%
Ostatní	13%

Zdroj: Evropská komise

Strukturální výdaje

Obr. 10.13 Výdaje rozpočtu EU, 1965–2013, SZP versus strukturální fondy

- roste-li počet hlasů „chudých“ zemí, rostou i výdaje do těchto zemí

Nástroje regionální politiky

Rozpočtové = přerozdělování:

- ▶ Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)
- ▶ Evropský sociální fond (European Social Fund)
- ▶ Fond soudržnosti (Cohesion Fund)
- ▶ Finanční nástroj pro podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
- ▶ Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)

Cíle regionální politiky

- ▶ Cíl I Konvergence
 - ▶ 82% všech strukturálních výdajů
 - ▶ základní infrastruktura, výroba
 - ▶ podpora do regionů s nižším HDP než 75% průměru EU
- ▶ Cíl II Konkurenceschopnost a zaměstnanost
 - ▶ 16% všech strukturálních výdajů
 - ▶ podpora regionů, které překračují kritéria cíle I
- ▶ Cíl III Územní spolupráce
 - ▶ 2% všech strukturálních výdajů
 - ▶ podpora přeshraničních projektů

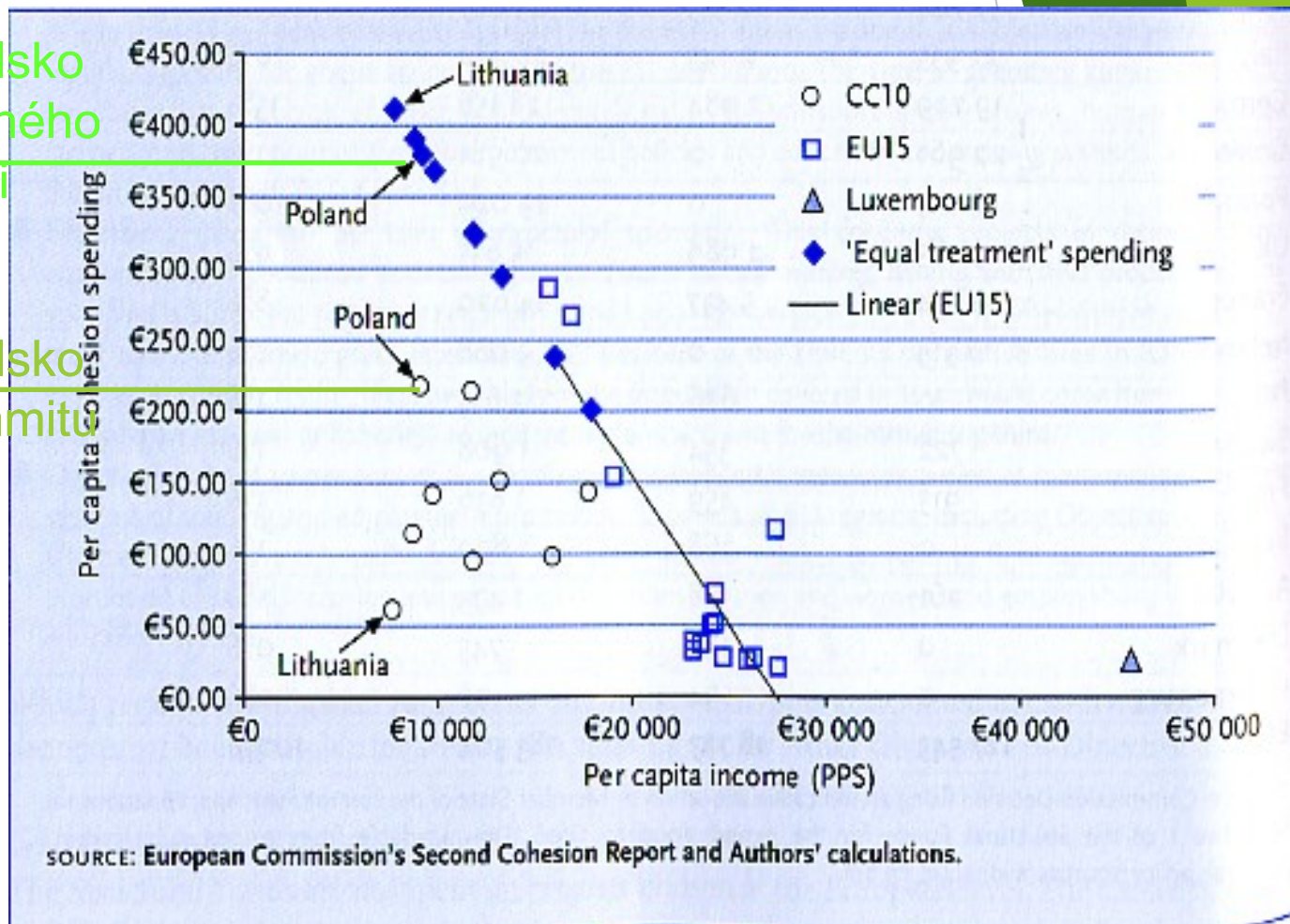
Vliv východního rozšíření

- ▶ nové země s výjimkou Kypru a Slovinska jsou chudší než nejchudší člen EU15 Řecko
- ▶ 75 mil. obyvatel z nových zemí je z regionů, splňujících podmínky na prostředky cíle I
- ▶ nové země snížily průměr EU \Rightarrow velká část stávajících příjemců již nesplňuje podmínky

Kodaňský summit 2002 – prostředky pro nové členy

prostředky pro Polsko
při zachování stejného
principu pro nové i
staré země

prostředky pro Polsko
schválené na summitu

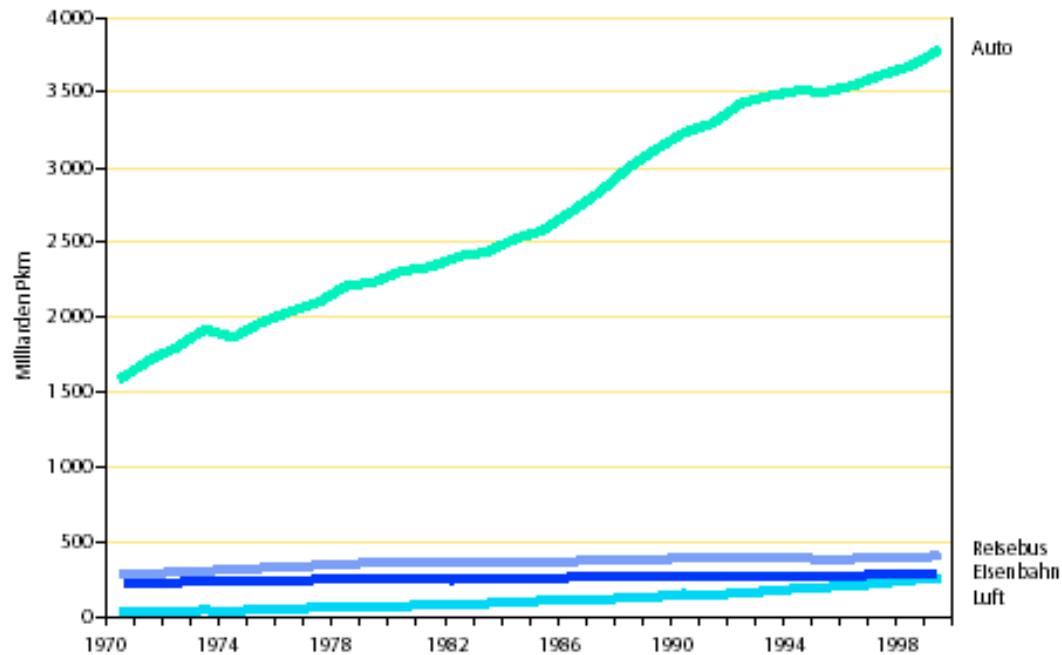
Empirická data

- ▶ struktura S^L je významnějším determinantem lokalizace ekonomické aktivity než fáze evropské integrace
- ▶ nabídková vazba má na lokalizaci větší efekt než poptávková
- ▶ evropská regionální politika významně ovlivňuje lokalizaci průmyslu, konkrétně průmyslu s vysoce kvalifikovanou L

Výkony dopravy v EU

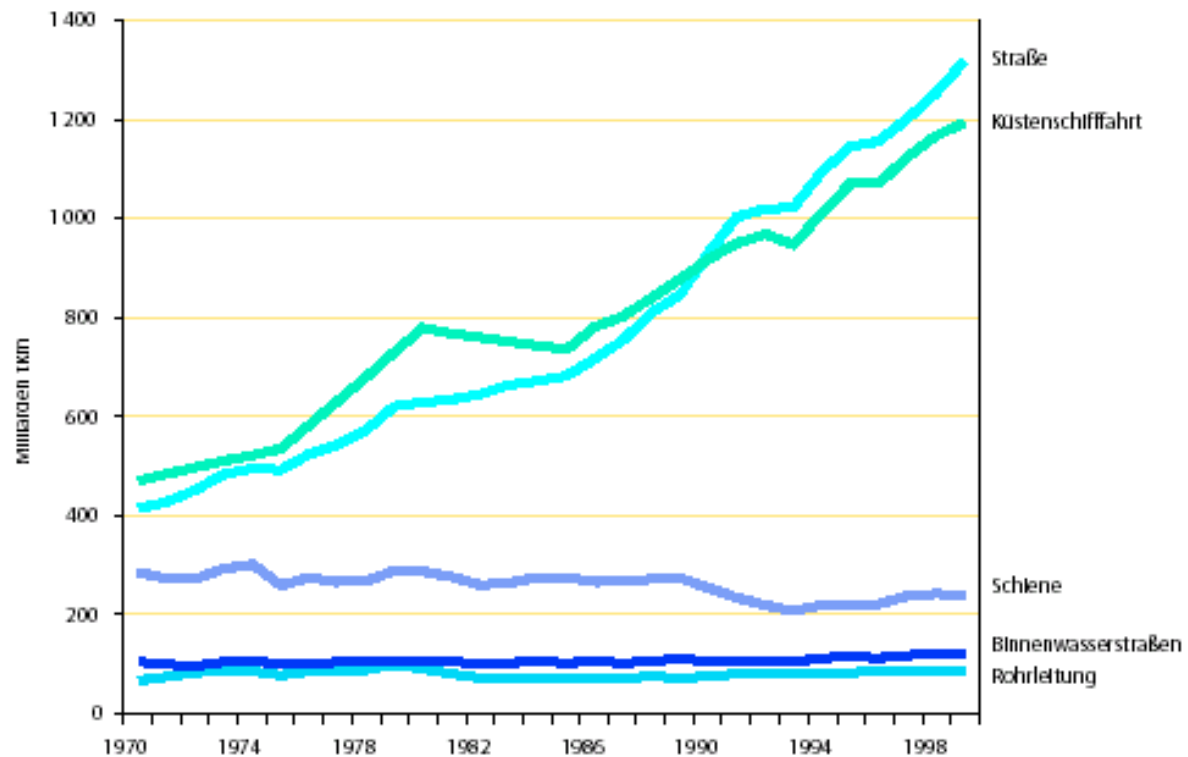
- ▶ dopravní služby = 7% HDP Evropské unie, 5% pracovních míst, 40% veřejných investic

Schaubild 1 — Personenverkehr — Entwicklung des Verkehrs nach Verkehrsträgern, EU-15 (1970-1999)

Pkm: Beförderung einer Person über einen Kilometer

Schaubild 2 — Güterverkehr — Entwicklung des Verkehrs nach Verkehrsträgern, EU-15 (1970-1999)

tkm: Beförderung einer Tonne über einen Kilometer

Cíle dopravní politiky

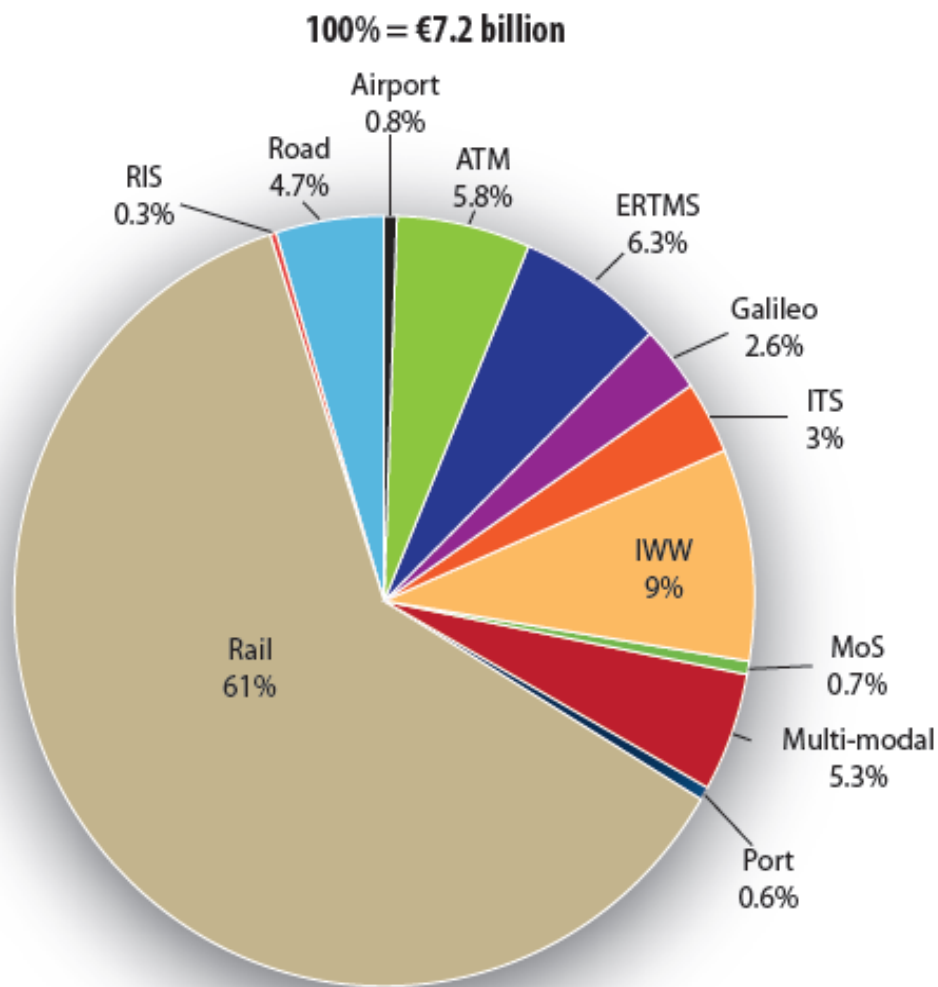
- ▶ „decoupling“ - oddělení trendu růstu HDP a dopravních výkonů
- ▶ změna poměru mezi mody dopravy
- ▶ snížení dopadů na životní prostředí
- ▶ zlepšování dopravní infrastruktury
- ▶ zlepšování postavení uživatele dopravních služeb

Projekt transevropských sítí TEN-T

Cíle po Maastrichtu 1993:

- ▶ sociální a ekonomická soudržnost regionů
- ▶ rozvoj zaostalých a odlehlých regionů
- ▶ nové trhy a nové pracovní příležitosti
- ▶ spojení s novými trhy

Příspěvky TEN – T podle typu dopravy

Legend

ATM = Air Traffic Management

ERTMS = European Rail Traffic Management System

ITS = Intelligent Transport Systems and Services

MOS = Motorways of the Sea

RIS = River Information Services

IWW = Inland Waterways